

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felolós szerkesztő:

BODNÁR GÁSPÁR.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A kiadóhivatal: illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. **Dr. Balkay Kálmán** személynéi vice-rector címére (Szatmár, Szeminárium) küldendők.

Fályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Mindnyájan

a harctérre mehetünk. Az egész nemzet. Kicsi és nagy. Öreg és ifju. Gyermekek, leányka és fiu. Uri hölgy és szegény asszony. Férfi és aggasztán. Édes jó mindnyájan a harctérre mehetünk.

— *Mikor? Hogyan?* Hallom felém szállani a kérdést egy óriási kórusban. Onnan hol, az apáknak helye üres maradt a családokban a munkánál, a mezőn, az étkezésnél, az asztaloknál. Estenden a nyugalomban. És azoktól is, akik kipirult arccal olvasásukat csatáink győzedelmét. Testükben-lelkükben átérzik katonáink szenvedéseit, önfeláldozásait a téli napoknak kegyetlenségét közt. Talán még azoknak hangja is belevegyül, a kik most ma is czinikusoknak, blazirtoknak *akarnak* látszani. Kíváncsiságból vegyülnek bele a kórusba. Ebbe a hatalmas kórusba.

Pedig milyen nyugodt fönséggel, a bizonyosságnak mekkora erejével felelhetünk erre a szíveket megdobogtató kérdésre.

Mikor? Arra a napra, mikor a békességnek angyalai szóltak más-kor a földön járni...

— *Karácsonyra!*
És hogyan? Hogyan! A szeretetnek szárnyain röpködhetünk — a harctérre. Északra és délre. Itthon, a mi hazánkban is... közeli és távoli városok kórházaiba...

Oh magyarok! Ti tudjátok, mi gyors és mi csudás a szeretet szárnya. Városokat, országokat, birodalmakat, tengereket átrepül. Viszi a lelket! A lelkekkel a szeretetnek találékonyságait.

— *Karácsonyra!*
Mindnyájan elröpködhetünk a harcterekre. Mint elröpködhetnek a szülők békesség idejében is, karácsonkor gyermekeikhez. A gyermekek szüleikhez. A testvérek a jó barátok — egymáshoz. Nincs a szeretet szárnyainak lehetetlensége. Tehetetlenséget sem ismer. Szegénységről sem panaszkodik.

A karácsonyfa, látva és csak képzelve is, oly csudás varázslattal vonja be a szeretet legkisebb megnyilvánulását, hogy naggyá, értékessé, lelket szívet indítóvá lesz abba pillanatban, a mint arra a karácsony hitének, természetfölötti erejének hamva, bűbája reá hull.

Mindnyájan a harctérre mehetünk.

Mindnyájan rátehetjük a nemzet karácsonyfájára a legkisebb ajándékot is. Szeretetünknek zálogát...

A nemzet maga, a magyar — nagy család mozduljon meg tehát most a szeretetnek, az elismerésnek, a hálának, a kötelességnek megnyilvánulásával.

Óriási, szinte elképzelhetlen karácsonyfa legyen most. *Husz millió kéz* aggassa reá a maga ajándékát. Mozduljon meg minden szív. Még a csecsszó is értse meg, mi történik és a bölcsőkből is mosolyogjanak reá, erre a nagy, nemzeti karácsonyfára — a csecsemők...

Ne maradjon egyetlen harcoló, beteg katona, a ki ne érezze nagy karácsony napjára, hogy édes *mindnyájan a harctérre röpködhetünk. Lelkünkkel, szívünkkel és karácsonyi ajándékainkkal.*

△

Tisza és a nemzetiségi kérdés. Lapunknak egy előkelő, vidéki barátja kérdést intézett hozzánk, mi az állásfoglalásunk Tisza miniszter elnöknek a nemzetiségi kérdésben most és újra felvetett akeziójára nézve. Hiszen írja, lapunk homlokán jelezve van, hogy „politikai”-lap volnánk és hallgatunk. Örülünk, hogy a kérdésre minden kertelés nélkül megadhatjuk a választ. A kérdéses leveleknek nyilvánosságra hozatala után a mi sze-

Négy nap a muszka uralom alatt.

— **Naplótörődék a háborus napokból.** —

Irta: **Egy irgalmas nővér.**

III.

Október 2-ika. Október másodikára virradtunk. Nem esett rosszul a felkelés. Hiszen egész éjjel át — ugyszólván virrasztottunk. Öltözködés után kinyitom a háló ablakát. Végig futatom tekintetemet a kihalt utcán... Két katona közeledett felénk. Bevárom őket. Aztán kérdezem:

- Vitéz urak, merre mennek?
- Határőrségre vagyunk kirendelve.
- Hova valók?

— Tegnap jöttünk *...-ról ide. Ugy látszik nehéz napra készül a város is. Rettenetes kihalt, csendes...

— Isten vezesse önöket és segítse, mondtam nekik. És siettem a kápolnába.

Alig érek fel, hallom, hogy itt van néhány kórházi nővérünk. Rövid imádság után hozzájuk sietek. Egyik nővér mondja:

— Ugy látszik, maguk nem tudnak az éjszakai nagy zavarról. Rendelet érkezett a hivataloknak, hogy csomagoljanak. Erről a még itmaradt népség is értesült... mire fejvesztetten sietett az állomáshoz, hogy a vonattal menekülhessenek. Minket is fellármáztak az éjjel. Sebesülteket hoztak a kórházba. Egy orvos és egy tiszt jött velük. Kértek minket, hogy lehető gyorsasággal kötözzük be a sebeket. Bocskónál sebesültek meg. Félóra mulva már itt teremhet az ellenség. Így

mondotta a tiszt. A nővérek gyorsan, szó nélkül teljesítették kötelességüket. Mélyszéges részvétellel tisztogatták, kötötték be a betegek sebeit. Mások gyorsan teát főztek, hogy felüdítsék a fáradt katonákat.

Orvosuk halálra fáradtan ült egy asztalnál. Fejét egyik tenyerébe hajtva, sóhajtott sápadt arccal:

— Édes jó Istenem! Szegény hazánk! (És mintha megbánta volna, hogy e felkiáltással aggodalmas lelki világát árulta el, fel-emelte fejét és vidámban folytatta:) Milyen jó itt. Akár otthon. Kedves nővér, tud magyarul? Miért nem szól egyetlen szót sem? E szavakkal fordult az orvos a tea körül serénykedő * nővérhez.

— Magyar leány vagyok, válaszolt a nővér.

De többet nem birt beszélni. Elfajtott a szót a fájdalom. És szeméből könnyek hullottak.

Néma csend borongott a teremben. Pillanatra elszenderedett az orvos is. Az ajtón azonban kopogtatás hallik. Felugrik.

Az ápoló nővér jelenti, hogy egyik betege haldoklik. Az orvos balkezével a szívéhez kap. Jobb kezét kardjára csapja és mint a villám, rohan a haldoklóhoz.

— Imádkozunk — vezényel a körülállóknak. S már a második pillanatban betege fölé hajol. És mormolja a bánat felindító szavait. És fohászodik oly erős hittel, buzgósággal, ahogyan csak az igaz hívő tud imádkozni. A *hivatásos orvos hívő is*. Megtanul erősen hinni és buzgón imádkozni. A *hit-*

len orvos csak gép. Csak a hullát látja és ismeri. Azért gép, mert betegének lelkével nem törődik. A haldoklóhoz intéz aztán a mi hívő orvosunk egy-két kérdést. E világtól bucsuzó ember pedig annyit bir felelni:

— Budapestj vagyok! Egy fájdalmas arczrandulás... És hős lelke az örök Birohoz szállott.

... Most mindenki izgatottan várja, nem jönnek-e a betegekért. S mert senki sem érkezett e pillanatban, a kedves nővérek maguk viszik hordágyakon betegeiket a bejára tég. És el voltak határozva, hogy éjnek idején is az állomásig viszik őket, a vonatra... csak hogy itt ne találja betegeiket az ellenség. Oh sokan nem is hiszik, mi aczélos erő van a női karokban veszedelem idején. De végre megérkeztek a vereskeresztesek, a kik gyorsan végeztek a betegeknek elszállításával.

Milyen jelenet volt ez a bucsuzkodás! Mintha temetési hangulat nehezedett volna a lelkünkre.

A nővérek könnyes szemekkel, néma meghatottsággal bucsuztak el tőlük...

... Csöndes itt most már igazán — minden. Zivatarok előtt szokott ilyen csend ülni a természetben. A vésszel, viharrel-teljes természetben.

Az egész napot aztán imádsággal és kézi munkával töltjük. Olyan nyugodtak voltunk... hiszen jól és gondosan készültünk a halálra.

*

*Október 3-án, az az szombaton reggel 6 óra felé nővér * és * nagy nyugodtságot*

rény vidéki felfogásunk erejével és meglátásával nyomban megirtuk reájuk észrevételeinket. De egy jó éji alvás után a kéziratot összetéptük. Teljes megnyugvással azt az ítéletet alkottuk meg, hogy erről a kérdésről *most hallgatni kell.*

Rövid napok múltán, olvastuk gr. Andrássy Gyulának egy esti laphan megjelent nyilatkozatát, melyet ennek az újságnak tudósítója előtt tett és melyet ma sem czáfolt meg. Tehát hiteles.

Hallgatásunkat most már még inkább nem bánhattuk meg. És lelkünk megnyugodott, hogy hírlapírói hivatásunkat helyesen fogtuk fel.

Mi tehát most már nyíltan is kijelenthetjük és örülünk, hogy éppen a mi vidékünkön megjelenő lap jelentheti ki, hogy álláspontunk teljesen a gr. Andrássy Gyulával egyező. Gr. Andrássy nyilatkozata pedig így szól:

— Nem tartom alkalmasnak az időt ennek a kérdésnek a megvitatására, mert most kerülni kell minden olyan dolgot, ami a szenvedélyeket megint mozgásba hozza és újabb küzdelmet idéz fel. Speciálisan ennek a kérdésnek megbeszélése nyugodt időkre való. Különben a tervbe vett újítás legfontosabb részei úgy is törvényhozás elő kerülnek és akkor — természetesen csak a béke megkötése után — mindenki hozzászólhat az ügyhöz ez érvényre juttathatja álláspontját. Nagyon kívánatosnak tartom, hogy a közönség is tartózkodjék most ennek a kérdésnek a feszegetésétől.

Keresztény erkölcsök. A háboru lerántotta a leplet Albion arculatáról. Amit mi komoly, a lélek mélyében gyökeres erkölcsnek véltünk, képmutatás volt-e csupán? A gazdasági sérelmek fölötti aggodalom elnyomta-e a keresztény emberszeretet utolsó maradványát is? Megdöbbenéssel halljuk, hogy Anglia, a missziómunka megindítója, a hittérítőket is kiharcolja áldásos működésük teréről. Legutóbb a Szudánban élő katolikus hittérítőket üzték el a telepeikről. Arczulesapása ez az angolok azon dicsekedésének, hogy gyarmataik fennhatósága alatt a civilizáció minden áldásában részesülnek. Két protestáns missziónévér, akik szintén kénytelenek voltak hazatérni, bizonyosságot tehetnek az angolok híres keresztény erkölcsiéről.

erőltetve, de sápadt arccal eljöttek a tanítóházba. És átadják a kórházi főnöknő üzenetét, hogy a lehető leggyorsabban költözködjünk át a kórházba. Egy félóra múlva mi *** nővérek át is megyünk. De a mi főnöknőnk nem lehetett rábeszélni, rábírní, hogy velünk jöjjön. Sem * nővért, a ki két sarlatos beteg növendékünket ápolta... Rónaszékről valókat. Otthon maradt még * nővér is, hogy segítségére lehessen főnöknőnknek abban a válságos időben. Nagy, erős lelkű elhatározás.

A kórházban vagyunk tehát. Első látogatásunk a kápolna! Mily boldogok voltunk. Hogy hogyan felvidult, megerősödött a mi lelkünk! Szent misét hallgathattunk. Magunkhoz vehettük a mi életünket, üdvünket, édes mindenünket. Talán az utraivalót... érettünk a keresztfához induló Jézusunkat.

E napon reggel elmékedésünknek mind a három pontja — a halálról való elmélyedés volt. Arról olvastunk, arról gondolkodtunk, hogy a hirtelen, de nem váratlan halál — nem szerencsétlenség. És úgy éreztük most, hogy a félelemnek még árnyéka is eltűnt a mi lelkünkben... Sőt abba is bele nyugodtunk, hogy talán földi életünknek utolsó napjára virradtunk fel. Mily jó lesz zaklatott, megriadt lelkünknek Jézus szent szívén pihenni! Csak édes jó hazánk töltött el aggodalommal. Csendes, befelé hangzó zokogással sirattuk — katonáinkat. Könynyein szívtükrök hullanak... hogy könnyebben törjenek onnan utat a mi buzgó imádságaink — Jézusnak szívéhez. A ki meg-siratta haradját.

Most már megedzeten várjuk hát az

Magyar nép . . .

testvéreim, a kik a drága anyaföldet szántjátok, nektek akarunk beszélni most, jelen írásunkban.

Arról van szó, hogy pénz kell a hazának. A háboru dícsősége is bajjal jár. Pénz. Sok-sok millióval.

Elleuségeink már dicsekedtek is, hogy övék lesz a győzelem. Mert birják — pénz. Mert övék lesz az utolsó milliárd, a mivel minket, a kiknek elfogyott az utolsó garasunk — kelepezébe juttatnak. Mosolyogva legyőznek.

Vajjon így lesz e?

Erről ugyan bizony ne is álmodjanak a mi ellenségeink — fogjátok magatok mondani. Magatok, a kik a magyar földet forrón szeretitek. A kik az aczélos magyar buzát az ellenség kezébe sose adhatjátok. A kik a hiteteket, meg magyar nyelveketek, ha kell véretek hullásáig véditek.

Mert szegények vagyunk ám. Azzá tetek a mostoha esztendő. Meg a mi ellenségeinknek évek óta ellenünk indított pénz-háboruja.

De ha egyszer áldozni kell! De ha egyszer pénz kell. Akkor nem ismeritek még a lehetetlenségeket sem.

És pénz kell, magyar testvéreim!

Értsünk szót!

Hadi kölcsönt kér tőlünk a mi nemzetünk. Nem ajándékot, hanem kölcsönt, amiért kamatot ad, amit idővel teljesen visszafizet. Kamatot ad a pénzünkre, hatos kamatot, olyant, amilyent még sohse kaptunk érte. A te, meg az enyém, meg a sok millió kisember pénzéből akarja együttlítani a milliárdokat, hogy ezeknek a milliárdoknak tejfelét ne egyesek, hanem mindnyájan fölözzük le.

Ugy-e magyar testvérem, ha neked már ötven korona félretehető pénzecske van, azt már manapság nem a harisnyába kötöd bele, sem a sublód belső sarkába dugod, mint öregapád tették, hanem pénzintézet lakatja alá rejted, ahol a nagyobb biztonságon kívül még kamatot is kapsz érte. És nyugodtan alszol, mert biztos helyen van.

Hát most még biztosabb helyre teheted. Most még nagyobb kamatot kapsz érte, ha a kis pénzecskeket a hadikölcsön-kötvénybe fekteted. Ennél biztosabb helyre, ennél nagyobb kamatra sehova sem tehetnéd. Még kölcsönt is vehetsz fel rája, ha esetleg pénzsűkibe kerülsz. Olyan kölcsönt, amelyért csak öt és feles kamatot fizetsz,

ellenséget. Avval tisztában voltunk, hogy a város megadja magát. Hogy talán egy puska-lövés sem fog történni. De bár mi következék, mi minden eshetőségre el voltunk készülvé.

Főnöknőnk még — úgy általánosságban — adott rendeleteket. Aztán szétszözlottunk.

Többen szentségimádásra mentünk a mi kedves kápolnáinkba. A mint onnan kijövünk egy varrónő halálsápadt arccal, kétségbeesetten lelkendezve ujságotja:

— Bejöttek a muszkák!

Nem birtunk e hirre szóhoz jutni. Percek kellettek, míg megkérdeztük:

— Hol? Merre vannak? Honnan jönnek?

Be sem vártuk a feleletet, hanem az emeletre siettünk.

... Lassu menetelésben egy tarka sereg közeledik felénk a távolabbi utcákból. Egyházas dallam hangjait hozza felénk a szél. Figyelünk a hang irányára. S ime, már láthatjuk is, amint méltósággal teljesen, vállalásos ének hangjai közt felvonul az ellenség.

Tetszett az énekük. Mert szelid és mébus harmóniába olvadt. Hanem, a mint megláttuk erős fegyvereiket, hatalmas ágyúikat, szinte diszharmoniaiba csapott át a dallamuk. Észünkbe szökött villámként, hogy ezek országunknak pusztítói. A kik vállalásos énekük czégre alatt a mi vállalásunknak is ellenségei. Ez a gondolat lelkünkbe markolt. Szemünk megtelt könnyel az egész felvonulás alatt, a mely menetelés oly hosszan tartott, hogy alig vártuk már a végét. Vagy 2000 főnyi lovasság lehetett, 20 ányuval.

Az ég derült. Szinte mosolyog a városra. De mintha az október hűvös napsu-

amig a hadikölcsön-kötvényedért a hatosnál is nagyobb kapsz.

Pénz nyelven beszélve, ennél jobb üzletet nem csinálhat az ember. És mikor ilyen jól helyezük el pénzünket, ne feledjük azt, hogy a legszentebb hazafiui kötelességünket teljesítjük. A háboru sikerét mozdítjuk elő. Pénzzel verjük az ellenséget itt-hon, amig katonatestvéreink fegyverrel küzdenek a harcstéren.

Értsünk hát szót, s ne legyen egy magyar ember sem, aki tehetsége szerint ki ne venné részét a nagy nemzeti kölcsönből.

Magyar testvérek, amikor fegyverbe szólított bennünket a legelső magyar ember, a király, megértettük egymást, s legyőzhetetlen hadseregeként álltunk az ellenség elé. Értsünk szót hát most is, csináljunk olyan nemzeti kölcsönt, amelyet az egész világ megbámul. És elmondhassa:

— A magyar nép megérdemli hogy éljen. Hogy magyar legyen! És az is maradjon.

Egy fővárosi jól ismert irányu és izü napi újság újra és újra támadja a magyar kath. főpapságot. Lelkiismeretlen és a könnyelműsége is tulmenő czélzattal. Így szolgálja ez a magyar lap a nemzet egységes érzését és megtörhetetlen akaratát. Ezeknek a támadásoknak nincs joguk a komoly emberek figyelmére. Ilyen léha argumentumokra választ nem is kellene adni. A hol a czélzat ily nyilvánvaló; ott a betűknek hatalma, izgató szándéka tehetetlen marad. Sőt — mint itt is — visszapatann az izgatóra. Ezt a jelenséget örvendetesen konstatálhatjuk. Eppen azért megőrizhetjük teljes önuralmunkat. És elkerülhetjük a bunkós argumentumokat, amik nagy területekről felénk kínálkoznak. De eredménytelenül kínálkoznak. Mi erre a tere lépni nem fogunk. Csak ha majd igazán szükségét látjuk. Hanem... azt már mégis megengedjük magunknak, hogy bemutassuk a szatmáriaknak; mikép ismeri és mily cikkek íróinak ül fel a nevezett lap a mi (magyar kath.) főpapságunknak jellemzése, ismertetése kapcsán. Ime mutatól egy darab az argumentumok szörnységeiből:

Nálunk Magyarországon a nagyobb javadalmas egyházi férfiak asztalát úgy ismerjük, mint a legdusabb asztalt. Legkitünőbb ételök, legdrágább borok, kifogyhatatlan bőségben kerülnek naponta az asztalukra. Mindennap valóságos vendégség van a püspöki, kanonoki, apáti, préposti palotákban, a meghívott vendégek sereggel az asztal körül. Nincs nap, hogy vendég ne legyen, ki különben a legbővebb napjának tekintí, ha az év bizonyos napjain hivatalos egy püspöki vagy kanonoki ebédre.

garai hevülni kezdenének — a szélesendben. A mi arcunk is lángban égett.

Fél óra telhetett el már az elvonulás után. S ime... egyszerre mozdulnak a fák lombjai. Elborul az ég. S mint valami fájdalmas, erős sóhaj zug át a vidéken. Valam, jeges lehelethez hasonló dermedt szél érkezik! Összehajtja, kergeti a fellegeket... Elsötétül az ég. Erős jegesapok hullanak. Mindenki fedél alá igyekszik, mint a riadt szárnyasok!

Halljuk mi is dübörgését. Kitekintünk az ablakon. S látjuk, hogy az elébb elvonult ellenség visszazaguld vágatva. Hatalmas, változatos színü, palástos, csuklyás esőköpenyege van mindegyiküknek, a mely köpeny még a lovát is betakarja a muszka katonának.

Visszafordultak a városba.

Később tudtuk meg, hogy nem birtak tovább menni. A város határánál levő, Hosszszumezőre vezető ut közepén a Tisza hidját a mieink felrobbantották.

Nem valami nagy meglepetésük lehetett e miatt a muszkáknak. Találtak ők itt hamarosan vezetőket, a kik más utakra vitték őket — a mi seregeinkre. És mentek a vezető után nyugodtan. A hiuzhoz hasonló óvatossággal — más irányba.

A mieink nem igen számíthattak még az ellenség megérkezésére. Az árulásra. Ennek a nagy meglepetésnek tulajdonítható, hogy két jókora magyar katona-csapat és néhány tiszt foglyul esett.

Ekkor mi is hallottunk egyet-mást a város átadásáról. A küldöttségről, mely az ellenséges hadvezetőség elé ment fehér zászlóval... (Erről a mi újságunk már bőséges leírást hozott.)

Folytatjuk.

Szatmár város közönsége, vallás különbség nélkül mosolyogni, de talán jó ízűen nevetni is) fog ennek a jelenségnek konstatálásán. És az emberek csudálkozva fogják kérdezni . . . hol vannak azok a szerencsések, hol a sereg itt a városban vagy a megyében, a kik naponkint a püspök vagy a kanonokok vendégei? És megfeszítik emlékezetük szálaikat, hogy mikor is voltak azoknál a dúslakodó asztaloknál? vendégségen? Ha már egyszer ott kifogyhatlan bőségen kerülnek naponta az asztalokra a legdrágább borok és eledelek egész vendégsereg számára?

Hát bizony . . . a válasz — elárulhatjuk a magunk felelősségére, úgy fog festeni, hogy a mi közönségünk itt a mi püspöki városunkban — olyan véleménnyel van a mi főpapjaink vendégeskedése irányában, melyszerint nagyon is elvonultan, polgáriasan élnek. Állásukhoz mérten bizony rangosabban, bőségesebben is élhetnének. De hát akkor . . . bizony nem igen épülhettek volna fel a nevelő intézetek, árvaházak itt és a vidéken. Tanulók, szegény szülőknek gyermekei bálnák meg a vendégeskedést. Meg sok-sok más ügy, egyházi és hazafiai áldozatok bálnák meg mikről a közönségnek, de főleg a támadó újságoknak fogalmuk sincs, Egyszóval ezek a támadások nem a nemzet, nem a haza érdekében látnak napvilágot. A célzat nyilvánvaló. A harácsolásnak, az egyházi birtokokat pusztító francia szellemnek foga vicserog itt . . . most is, ebben az időben, mikor a hazafias főpapság előljár abban, a miben a támadók még mindig utolsók maradnak, És ha ezek a harácsolások megtörténhetek volna, azokból az egyházi forrásokból minden emberfiának jutott volna már, mint Franciaországban most kint, csak a hazának nem.

Nem szabad kenyeret sütni

tiszta lisztből, aczélos buzájáról híres Magyarország. Molnárnak tilos — tiszta buza lisztet őrölni. És ha teszi — hüvőre kerül.

Mikor is volt ez. Forgatjuk jegyzeteinket és a századok folyásában találunk krónikást, nemzetes asszonyokat, kik a csatában küzdő „férjem uramék“-nak írják, hogy „Isten áldása most a tengeri és mások a kevés lisztbe.“

De akkor Magyarországra teljes terméketlenség szakadt. Nem volt gabona, buza. Sem a pinczékben, sem a magtárakban, kamrákban. Akkor nem volt börze, papiros buzáról se tudtak. A szabad verseny sem boldogította a magyarokat.

Hanem ez a szabadverseny bizony még a legerősebb karu kormányzatot is próbára teszi.

Kénytelen formulát keresni, hogy megkerülhesse és átnyalábolhassa a lisztkirályok manővereit.

Tilalmat kénytelen kiadni, hogy tiszta buza lisztjéből nem szabad kenyeret sütni. Buzalisztet nem szabad a molnárnak őrölni. Mert csak így remélheti, hiheti, hogy ha a kenyérbe más liszt is kerül: akkor véget vet a kenyér-uzsorának. Ettől a vegyes lisztől leesik az ár és megakadályozza a hallatlan árszökéseket.

Nem tudjuk, hogy az ár leesik-e? De az állunk már is leesett annak tudatában, hogy a szabados verseny hova kényszeríti az országot.

Mert van nekünk elég gabonánk. A hivatalos kimutatások, a készletről szóló jelentések mondták, hogy a tiszta buza liszt kapcsán sem kell félnie az országnak a jövőtől.

Van ám! De ott várja a buza, a gabona a kritikus időket a nagy termelőknek, a bérlőknek, a spekulánsoknak magtáraiban, pinczéiben lakat alatt . . . Várja, amikor a legmagasabb árakat sikerül kibővíteni. Akkor nyitják ki a granariumok ajtajait. Mert csak nem bolond most eladni.

Valóban . . . ezek érdemlik meg az erős kormány-kezek rendelkezéseit. A kik előbb felverték az árakat, mikor már jól megszedték magukat.

Háboru van!

Most elsőrendű dolog az ország élete, kenyere, győzelme. Lefoglalják egyeseknek

lovait, szekereit, automobiljait, városoknak iskoláit. Áldozatot hozunk mindnyájan. Kell hoznunk, ezt parancsolja nekünk nem a törvény, hanem a szeretet, a jelen, a jövő.

Hát csak a gabona spekulánsok élvezik az üzleti szabadságot? Hát csak a gabonarejtegetőkkel bánjon az ország glacé kesztyűsen? Hát csak itt kelljen megkerüléseket és formulákat alkalmazni?

Mindennek tetejében az lesz a legszomorubb, ha a törvény nyújtotta keverékeket arra fogják a lelketlen kuceczek felhasználni, hogy hamis, meg nem engedett anyagokat csempészenek jól megfizetett kenyérlisztünkbe . . .

„Es öt orosz bajtárs.“ Az orosz nem jelöli meg elesett katonái nyugvóhelyét, de még veszteségkimutatást sem közöl. Nem törődik annyi sóvárgó lélekkel, akik odahaza csak úgy, mint itt a magyar anyák szivszorongva gondolnak bizonytalan sorsban lévő fiukra, a magyar katona viszont nemesak szerencsétlenül járt magyar embertársaira gondol kegyelettel, hanem azokról sem feledkezik meg, akik ellenségei voltak. Eltemeti a maga hallottait, de emberként kezeli az idegent is. Egy, az északi harcztérről rövid időre visszatért orvos, feljegyezte mindazt, ami a csataterén levő katonák belső értékét emelheti, esetleg emberi érzéket eltoptithatja: megilletődve állott meg egyik keresztfánál, amelyre ákom-bákomos betűkkel tizenegy honvéd neve van felírva és a nevek alatt a következő megjegyzés: „és öt orosz bajtárs“. Az írásból látta, hogy magyar ember irhatta, mégis utánakérdezősködött, hogy kinek az utasítására jelölik meg a magyar harczosok nyughelyeit. Kitént, hogy az egyszerű magyar emberek minden utasítás nélkül jártak el így, de ami belső érték tekintetében ellenségei fölé emeli őket, ez az, hogy ellenségeikről sem feledkeznek meg, sőt a halott orosz katonákat már „bajtárs“-nak nevezik.

Katonaszerzés éheztetéssel. Angolországban nem füstölögnek már annyira a gyárkémények, nem kattognak már úgy Lancashire szövőgyárainak gépei. A munkátlanság átka nehezedik az angol népre s a télen kárhözott munkásság ezre éheznek. De az angol kormány kiadta a szigorú rendeletet, nem szabad addig enyhíteni a nyomoron, míg folyik a toborozása a hadseregnek. Pusztuljon el a munkás, Vesszen éhen a családja, ha nem hajlandó fegyvert fogni a czári hatalom megmentésére. Botbüntetéssel, kiéheztetéssel akar Angli félmillió hadsereget szervezni, mert a kormány vándorszónokai eredményt elérni nem tudtak, Sem szép szóért, sem nagy zsoldért nem hajlandó börtöt vásárra vinni az angol munkás. Komolyan hiszi-e Grey és Kitchener lord, hogy bottal és éhséggel kényszerített hadserege sikerrel szállhat szembe a dicsőséges német hadsereggel?

Okos asszony. Az alföldi homokon, akácós falu csöndjében történt ez a beszédes történet. Kerekes Józsefné, a tüzről pattant fürge menyecske ajkán soha sem fogyott el a nóta és a jókedv, még dolog közben is a vidámság boldog mosolyával élte az életet. Aztán jött a levél, a hosszú borítéku pecsétetes levél, bizonyosan az ő hitese uráról: Kerekes Jósikáról, aki elment még a nyáron katonának. A levélben röviden azt írják, hogy Kerekes József az igazi hősök bátorságával küzdött a hazáért és a harcban szíven találta a golyó. Forgott a szék, az asztal a szobában az asszony körül, mérhetetlen fájdalommal sötét, vigasztalhatatlan lett elötte minden.

— Hát ha nem is a te urad Örzse, lámozta az egyik öreg asszony a valóságot. A Kis Veron ura is Kerekes Jóska. Szólni kellene Veronnak.

— Már oszt' miért szólnék? Majd megjön az bizonyosan, amelyik Kerekes József nem halott. Addig meg hadd legyen békesége Veronnak . . .

Ne feledkezzünk meg a harcztéren küzdő és a kórházainkban szenvedő sebesült katonáink karácnyjáról.

A pesszimisták.

A mindig rosszat, végzetest gondolók, érzők és hirdetők típusa (fajtája) minden időknek alakjai. Mint a kuvikok a tornyoknak, az ódon épületeknek minden időben lakói. De most a háborus idők során annyira elszaporodtak, hogy fehér holló számba megy, ha még akadnak optimisták (mindig a jobbat hívők.) Ezt a nagy szaporodást mesterségesen is fokozzák a hirgyártók, hirmesterek nagy és kis iparosai. Megáll az ember esze, hogy és mikép keletkeznek egy-egy város társadalmában a képtelenebbnél képtelenebb rémhírek. És mint huzódtak a keblek rejtekeibe a biztos, a kézzel fogható, már megtörtént örvendetes események. Przemysl felszabadítása világesemény volt. Alig törődött az itthonosi ember vele. Két-három nap mulva senki sem beszélt róla. Przemysl újabb körülzárásáról még alig értesült éhgyomorru városunk. Már, mikor az emésztésre került a sor, Przemysl el is esett. Már háromszáz-ezer japán érkezett repülő gépeken és léghajókon a vár bevételére. Máramaroszigeten pedig kihirdették, hogy ha a városba czopfos (japán) katonák érkeznek: nem szabad gunyolni őket.

Már Hindenburgot és vezérkarát is elfogták. És ha ezeket a meséket a tömeg hőmdőlyögtetné . . . De komoly, művelt emberek is átveszik és az „azt mondják“ szárnyain tovább segítik. Hát ki az a legerősebb optimista, a ki lelkében számot ne vetne azzal az óriási küzdelemmel, a miben ma a mi hőseink benne vannak. Okos ember azonban lerázza a képtelenségek csábító ördögeit és számot vet a lehetőségek hatáiraival. Okos ember tudja, kivel lehet beszélni okosan, kivel kell beszélni igennel és nemmel. Hiszen tapasztaljuk, hogy éppen az a bajunk, mely szerint az emberek sokasága nem bír szabadulni környezetének hatásától. És ha találkozik emberrel, a kiben erős bizalmat lát, a kitől komoly, emberi laikus ésszel is belátható argumentumokat hall: szinte kiderül az arca. Nagy lélegzetet vesz. És megnyugszik. Mig újra a maga lekét tépő, szakgató környezetébe vissza nem kerül. Sok ember rengeteg újságot olvas. De nem tanul belőle. Csak fantáziáját hizlalja. Nem tanulja meg a kézenfekvő esetekből, hogy nem jelent halált, gyászos vereséget az, ha egy-egy elfoglalt területet újra feladunk. Vagy az ellenség most elfoglalja. A hős német hadseregnek diadalmas útját kell csak mérlegelni. És a mi hadseregünket is. Tiszta lehetünk, hogy ezek a változások, ezek a fordulatok a modern háborúnak taktikai.

A pesszimisták sokat ártnak a közönség lelki nyugalmának. Százszorosát annak, a mi csalódás kél az optimisták hitén és bizalmán. Mert hiszen azzal, hogy mi félünk, rettegünk itthon a háboru végső eredményén a háboru sikeréhez semmivel sem járulunk. A hittel, a reménységgel pedig nem ártnak. Az okos optimista még a legrosszabb esetben sem csalódik annyit, mint a boldogtalan pesszimista — szenvedett.

A háboru.

A disznó mint nemzeti jelvény.

Szerbiában történt ahol alpásztorok valóságos disznókkal jelezték a mieink közeledtét. Ahány disznó annyi század ellenség. Ime így nyilvánul meg egy egész nemzet egyénisége. A jelző lobogók tarka tömege helyett sáros manguliczák a hirhordók. És mert ez igaz, rá kell jönnünk, hogy a magyar bakák zászlósértők. Igen azok. Mert a becsületes fiuk ha jól akarnak élni, ezeket a szerviánus lobogókat hasogatják, meg sőt — meg is eszik. Ha sokáig tart a háboru tartok tőle, hogy befagy a szerb hirszolgalat. („Élet“)

Háborus hírek. Az orosz hadifoglyok száma (a monarchiába internált) nov. 15-ig, 876 tiszt, 97,727 főnyi legénységet tesz ki. — *Elesett hősök.* Méder Mihály, az 5. gyalogezred tart. zászlósa november 6-án Delatin mellett hősi halált halt. — *Hauler László* Pál, a soproni 18. honvédgyalogezred tényleges főhadnagya, a 12. század parancsnoka az északi harcztéren 30. éves korában hősieg

küzdelseinek közepett — elesett. Századát éppen győzelmes rohamra vezette, mikor az ellenséges golyó szíven találta. A nagymajtényi Hauler család emelkedett jelentésben Isten szent akaratában való megnyugvással adja tudtul a hős elesését. — *A németek döntően megverték a oroszokat. Liprótól Plockig és Violtlaveztől Putróig az oroszokat döntően megverték. 23 ezer foglyot ejtettek és 70 gépfegyvert. — A törökök bekerítették a határmenti oroszokat. — Belgrádot ostromoljuk. A szerb főváros nem tarthatja tovább magát. — Ypern elesett. A németek oda bevonultak. — A Kárpátok hatalmasan megvannak erősítve.*

A háboru napjai.

Szeptember 25. A franciaországi harcztérről a hivatalos jelentés csak egyes, a német fegyverekre nézve eredményes részleges ütközetekről számol be. A mi harcztereinkről nincs semmiféle tudósítás.

Szeptember 26. Vezérkarunk hivatalos jelentése erélyesen czáfolja a hadseregünkről az entente sajtójában megjelent híreket; utal arra, hogy a lembergi esata után haderőnknek a Santól nyugatra eső területen való gyülekeztetése önszántunkból történik s az ellenfél megzavarni sehol sem tudta és meg sem kísérelte. Az ellenségnek a San vonalon való sikereiről szóló állítások teljességgel valótlanok. A balkáni harczzintéren a helyzet változatlanul kedvező maradt. Az oroszok egyes kisebb csapatai a Kárpátok hegyszorosain át benyomultak magyar területre. Az ungmegyei uszoki szorosnál volt legelőször kisebb csatározás a szoros védelmére kirendelt kis csapatunk és az oroszok közt. Szeptember 25-én 26-án Máramaros vármegyében Toronyánál került összeütközésre a sor anélkül, hogy bármelyik ponton sikerült volna az oroszoknak a határon behatolni. — A franciaországi harcztéren a németek szélső jobb szárnyán újabb ütközetekre vezetett, amelyek még eldöntetlenek. A közepén nem történt semmi. A Verduntól délre levő első záróerdő, Camp des Romains St. Mihiel mellett elesett. A „von der Tann„ bajor ezred tüzte ki rá az első német lobogót. A németek itt átkeltek a Maason.

Szeptember 27. Az uszoki szorosnál szeptember 26-án pár ezer főből álló orosz betört; Malomréten, Fenyvesvölgy és Csontos községek közt seregeink visszaverték őket. Máramaros megyében Toronyánál szintén folyik a csatározás az ott betört orosz csapatok és határvédelmünkre kirendelt seregünk között. Munkácsról és Husztról nagyobb csapatok a mieink támogatására. 27-én is több helyen átlépték a határ Ungmegyében. Az ottlevő csapatok a betörő ellenséget feltartóztatták. A csatározások fojtnak: az ország közelfekvő részeiből nagyobb csapatok mentek a mieink segítségére. — A franciaországi harcztéren a francziák vasutaiak kihasználásával a német hadsereg legszélsebb jobboldala ellen nagy kerülővel oldaltámadást intéztek. Egy eközben Bapaume felé előnyomuló hadosztályt gyengébb német erők visszavetettek s az előretörést egyébként is megakasztották. A harcsvonal közepén a németek támadása egyes helyeken előrejutott. A Verduntól délre megtámadott záróerdők a tüzelést beszüntették. A német tüzéség immár azokkal az erőkkel áll harcban, melyeket a francziák a Maas nyugati partján vonáltattak fel.

Szeptember 28. A máramarosmegyei Ökörmező községben a telefonösszeköttetés megszűnővén, a közönség körében bizonyos nyugtalanság volt észlelhető. Újabb csapatok vonultak oda, miáltal a helyzet itt teljesen megváltozott. Ungvárról jött értesítés szerint Malomrét környékén szeptember 27-én harcok folytak és 28-án az oroszokat ismét Uzsokig visszavertük. A turjaremetei völgyben az ungmegyei haderő összeköttetést keresett és valószínűleg talált is a Munkácsról küldött csapatokkal. Állítólag Szinna felől is nagyobb számú katonaság érkezett, Újabb jelentés szerint az északkeleti kárpáti szorosokban 28-án is folytak csatározások az orosz csapatokkal, melyeket az odaérkező erősítéseinél határig nyomtak vissza, úgy hogy sehol sem sikerült az oroszoknak a határszélről beljebb

jutni. A legközelebbi jövő fogja megmutatni, pusztá demonstrációról van-e szó vagy nagyobb orosz haderő támadásáról, mely esetben a mi operáló hadseregünk megfelelő részének itt kell velük a küzdelmet felvenniök. Az erre szükséges haderő rendelkezésre áll. A franciaországi harcztéren nincs változás.

Szeptember 29. Hadvezetőségünk hivatalos jelentése szerint az északi harcztéren a szövetséges német és osztrák-magyar haderők részéről megkezdett új hadműveletek következtében a Visztula mindkét partján az ellenség visszavonuló mozdulatai vannak folyamatosan. Biecz mellett erős orosz lovasságot szétvertünk. A Aisztulától északra a szövetséges seregek több ellenséges lovasosztályt kergetnek maguk előtt. Magyarországon a körösmezei határnál ütközet folyik. Megbízható értesülés szerint csapataink Ökörmező táján visszaszorították az ellenséget. Ungmogyéből jelentik, hogy a vasúti vonal Csontosig szabad. Csontosról szerelők indultak Fenyvesvölgybe, hogy a távirát helyrehozzák. Ebből következik, hogy az ellenséget sikerült Fenyvesvölgyön túl is visszaszorítani. Szerbiában több mint tizennégy napi makacs küzdelem után, melyekben csapataink a Drinát és a Szávát újból átlépték a hadműveletekben rövid szünet állott be. Összes csapataink szerb területen vannak és véres harcokban kivívott hadállásokban állják a folytonos makacs támadásokat, amelyek mindig az ellenfél veszteségével végződtek. Az utolsó harcokban összesen tizennégy ágyut és több gépfegyvert zsákmányoltunk. A foglyok száma jelentékeny ugyszintén a szökevényeké is. A szerbek és montenegróiak offenzívájáról szóló hírek abból keletkeztek, hogy alárendelt ellenséges erők saját csapataink által majdnem teljesen elhagyott Szandzsák-határterületekre törtek be. Az e területek megtisztítására irányult intézkedéseket haladéktalanul megkezdjük.

Erzsébet király-asszonyunk emléke...

A mi feledhetlen király-asszonyunk jó szíve.

A zivatatok napjaiban, mint felénk mosolygó csillag gyul ki Erzsébet napján a mi feledhetlen jó királyasszonyunk emlékezetére.

Ezt a csillagot mindig ott látjuk... a nemzet egén. Ugy amint őt, a magyar nemzet örangyalát, védelmező, vele siró, vele örülő édes anyját lelkében megörökítette a szeretet, a hála, az emlékezet.

De most ragyogóbban, fényesebben, biztatóbban tűnik tekintetünk elé. Szelleme szinte köztünk jár-kél. A harcmezőkön. Itthon, az árván maradt családok tűzhelyén és különösen a kórházakban.

Oh ha testileg is közöttünk lehetne. Ha ott látnók őt, mint látta és lelkével kísérté a nemzet már akkor is, mikor... mikor még... császár és nemzet szíve egymás keblére nem borult.

De már akkor is... a nemzet anyja, oltalmazó anyjala volt ő... A sebesülteknek, a betegeknek irgalmas, csudás asszonya.

Ime — egy darabka, egy kis gyöngyike az ő tüneményes szellemének, lelkének:

— Az 1866. csatában egy tápió-szelei öreg vak asszonynak a fia súlyosan megsebesült — és kórházba került. Itt a királyné naponként meglátogatta a betegeket. Meghallván a vak asszony fiának sorsát, a királyné a következő levelet íratta az öreg asszonynak:

Buda, jul. 17. 1866. Jó asszony! Ó felsége Erzsébet császárné és királyné Bécsben a kórházban járt meglátogatni a sebesült katonákat s azok közt találta önnek a fiát, Józsefet, nagy sebbel a jobb karján. Az orvos kinyilatkoztatta, hogy le kell vágni a karját, de ő nem egyezett bele; tehát felsége is bátorította, sőt kérte, míg végre rá

határozta magát másnapra; Ófelsége másnap ismét meglátogatta, de a karja még meg volt, az orvos pedig kinyilatkoztatta, hogy ha még ma sem engedi levágni, úgy meg hal, József beleegyezett, és kérte a császárnét, hogy maradjon mellette, akkor bátrabb lesz, és Ófelsége kegyes jó szívével fogva nem tudott ellentállani a kérésnek s csak akkor ment ki, midőn már elaludt; az orvosokra bizta, kik ígérték, hogy nem lesznek veszély. De amint vége volt a műtétnek, Ófelsége ismét visszament s mire József felébredt, már az ágyánál ült. — Megígérte egyidejűleg, hogy 14 nap múlva saját kórházába, Luxemburgba viteti, hol igen jó dolga lesz, mert ott csak tiszták vannak, ő csak maga lesz egy magyar bakával, s a legjobb ellátásban fog részesülni. Ha pedig már egészen jól lesz, haza mehet önhöz, asszonyom, s mivel félkarja van és dolgozni nem tud, Ófelsége kegyeskedett megígérni, hogy míg él, el-tartja. Ófelsége kérdezgette van-e családja? — Mire József azt mondá: csak egy öreg világtalan anyja van, kit igen szeret. — Ez megtetszett felséges királynémnak, hogy oly jó fia, s azért küld önnek 10 forintot, mert jól tudja, hogy irni nem lát, így irathat a fiának ki azt, igen-igen várja. — Én is kérem önt, jó asszony! irasson mielőbb, hogy érzi magát és hogyan megyen dolga. — A fia miatt nyugodt lehet, mert sohasem volt olyan jó dolga, mint most. Ó oly szerencsében részesült, melyek ezek irigyelnek tőle, s ha egészen felgyógyul, hazatér és önt is elfogja tartani. Irasson mielőbb, s a levelet nekem czimeztesse, én fogom Ófelségének átadni, ki azt ígérte, hogy Józsefnek fogja kézhez juttatni. — Jó napot kíván Ferenczy Ida, Ófelsége Erzsébet császárné magyar felolvasó hölgye.

Főpásztorunk dr. Boromisza Tibor f. hó 13-án székvárosába érkezett; a Császárfürdőben nyert új erővel és szellemi rugékonysággal vette át főpásztori kormányzását.

Egyházmegyei hírek.

A püspök 20.000 koronás alapítványa. Püspökünk aki csak néhány hónappal ezelőtt 30.000 koronát adományozott a papi nyugdíjalapra, újabb tanujelét adta papsága iránt való szeretetének, midőn nemes szívének fenkölt érzéseit követvén, a budapesti magyar Vörös Kereszt Egylet Erzsébet kórháza javára 20.000 koronás alapítványt létesített, hogy ott annak jövedelméből a szatmári egyházmegye kebelébe tartozó és gyógykezelésre szoruló szegényebb javadalmu és kórházi ápolásra szoruló papok esetleg az alapítványt tevő vagy a szatmári püspöki székből utódai által kijelölt más egyének ápolásban és gyógykezelésben részesíttessenek. A háboru tartama alatt ezen alapítvány kamatai kórházi ápolásra szoruló beteg vagy sebesült katonák gyógykezelési költségeire használhatók fel. — A Vörös Kereszt Egylet haláljának és köszönetének lerovására intézkedett az iránt, hogy püspökünk neve a kórház márványtábláján megörökíttessék és örömmel vette fel őt a magyar szent korona országai vörös-kereszt egyletének alapító tagjai sorába.

A batizi templom felszentelése. A batizi róm. kath. templom felszentelése jövő vasárnap, november 22-én lesz. A szentelést maga püspök ur ömeltósága fogja végezni.

Személyi változás. Reichner Ágoston, felsőkerpeczi plébánost katonai szolgálattételre hívták be. Helyettesítésével az egyházmegyei hatóság Láng Ferencz, felsőbányai segédlelkész bizta meg.

Tanári alapvizsga. Bujdos Balázs szatmáregyházmegyei áldozópap a tanári alapvizsgát a kolozsvári tudományegyetemen jó sikerrel letette.

Erzsébet napja. Erzsébet napja nemcsak a naptárban van, de a nemzet történetében és főleg szívében is kitörölhetetlen betükkel vésődött be. November 19-én a nemzet ifjusága a templomokban, az iskolákban ünnepeket rendez. Mert az ifjuság van arra hivatva, hogy a nemzeti érzéseket, szellemi javait, háláját és megemlékezését — az esztendőknél, a generációknál átadja. A mostani nov. 19-ike talán nem lesz oly fényes, mint a béke idején. De forró, izzó érzelmeket fog fakasztani a nemzet lelkében és a nemzet jövő reményeiben — az ifjuságban.

A képviselőház összeül. A képviselőház e hó 25-én, szerdán délelőtt 10 órakor ülést tart. Ő Felsőháza a képviselőház ülése idejére a Ház hadbavonult tagjai számára szabadságot engedélyezett. Az üléseken csak a legsürgősebb ügyet intézi el a Ház.

A XVII. számú püspöki körlevélből kitűnik, hogy egyházmegyénk kormányzata mily mélyen és bensőleg kapcsolódik a nemzet mai küzdelmes, de reménnyel teljes életéhez. Éber gondot fordít a mi katonáinknak nem csak lelki, de fizikai javára is. Gondoskodik, hogy minden egyházközség beszámoljon a maga tevékenységével. Lelkiismeretesen és részletesebben vezessék a lelkészek a „historia domus“. Intézkedik, hogy a háboruban elesett vagy itthon sebeibe belehalt katonáknak a temetőben külön, diszkrét jelöltségek ki. Minden temetőben közös emlékkő állíttassék lehetőleg, a melyen az elesett hősök neve, kora és más adatai feljegyzendők. Elrendeli, hogy f. hó 28-án az egyházmegye minden templomában énekes gyászmisét végezzenek.

A tábori püspök jelentéséből. Bjelik Imre tábori püspök egyelőre 14 napon keresztül vizsgálta felül a tábori lelkészek (regemenspater) működését. Megállapítja ezen vizsgálat eredményeképp, hogy papjai minden működési terükön halálra kész bátorsággal végzik kötelességüket. A harcvezetésben vitéz katonáink sorsát osztják. Még a lövész árkokban is. Tíz-tizenöt napon át voltak lövész árkokban, a leglehetősebb ruhában működnek, mikor a maguk öltözete tönkre ment, olyan ruhákban, a miket az őket megszázó legénységtől vagy tisztektől kapnak. Az egészségügyi intézkedéseknél pedig az orvosi-kar a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a tábori papokról. Különösen a vérhas, kolera kórházakban teljesítik éjjel-nappal félelem és irtózat nélkül szent feladatokat.

A pápa a hadifoglyokért. A pápa levelet intézett dr. Dobrecic antiviári érsekhez, melyben arra kéri, hogy gondoskodjék arról, hogy egyházmegyéjében a hadifoglyokkal enyhén bánjanak. A levélben azt is írja a Szentatyára, hogy kezdettől fogva arra törekedett, hogy az ezzel a borzalmas háborúval összekötött szenvedéseket némiképpen enyhítse. A pápa figyelmébe ajánlja egyúttal az érseknek Hartmann biborshoz intézett levelet és lelkére köti, hogy legnagyobb jóakarral siessen segítségére a hadifoglyoknak, különösen a sebesülteknek és betegeknek. Nem kételkedik benne, hogy a királyi kormány oly jósággal és enyhességgel fog eljárni a hadifoglyokkal szemben, hogy a püspök és a kormány tevékenységének egyesítése folytán ez a gondoskodás még fokozottabb mértékben fog megnyilvánulni.

Mikor lesz a vármegyei közgyűlés? Szatmár vármegye törvényhatósági bizottsága nov. 26-án tartja meg rendes őszi közgyűlését. A közgyűlést megelőző nap délután az állandó választmány ülészik.

A Kath. Kaszinó ma, november hó 18-án d. u. 6 órakor választmányi ülést tart.

Az Egyházmegyei Irodalmi Kör ma nov. 18-án választmányi ülést tart. (D. u. fél 5 órakor a Kath. Kaszinóban. tárgya: A téli szabadellátások. A „Heti Szemle“ szerkesztőségének ügye. A hadi kölesön ügye. Folyó ügyek.

Fegyverszünet a szent karácsonyi napokon. A berni nemzetközi Békehivatalnak a gondolata ez. Azt akarja elérni, hogy karácsony napján déltől kezdve és a következő napon teljesen pihenjenek a fegyverek. Ebben az irányban akar agitálni a hadviselő feleknél s kívánatos, hogy ez az istenes szándéka megvalósuljon. Ennél még csak egy nagyszerűbb gondolat kínálkozik, hogy karácsonyra végképp vonuljanak nyugalomba a fegyverek. De ezt úgy látszik a berni Békehivatal sem reményli.

A király és a hadikölesön. Király Ő felsége a hadikölesönre öt millió koronát jegyzett. A legelső magyar ember bizalma minden magyar bizalmának forrása.

Wekerle a hadikölesönről. Wekerle Sándor, a nagy pénzügyi kapacitás az Esten rendkívül megleghangu és az idők szel-

lemében fogant cikket irt a hadikölesönről, melyet valósággal a magyar nemzet, az előkelők és középosztály és szegények egyaránt való becsületbeli ügyének mond.

Azokat a hitközségeket, melyeknek templomai az egyházmegyei Oltár-egyesület szerető gondosságára, gyámolítására szorulnak: türelemre kéri az egyesület. Tagjai ugyanis most egy másik jótékonytárgyat szolgálnak. A szeretet munkáját, harczát teljesítik, hogy a harcvezetésben vitéz katonáinkat lássák el, tőlük telhetőleg téli ruha, fehéröltő darabokkal. *Isten háza, oltárai* is áldozatot hoznak tehát a *haza oltárára* és az egyházmegyei papság bizonyára felemelő és helyeslő lélekkel olvashatja, hogy az egyesület a haza oltárára is serényen küldi a munkás női kezek készítményeit.

Budapest szék- és főváros tízmillió koronát szavazott meg a hadikölesön alapra. A főváros példát ad minden városnak a jegyzésre. Szatmár-Németi 100 ezer koronát jegyzett.

Katonai előléptetés. Őfelsége Gönczy István dr. 24. honvédegyalozredbeli tartalékos zászlóst, Gönczy Antal magyar gör. kath. esperes lelkész fiát hadnaggyá léptette elő.

Harmadik kilenczed. Az Oltár-egyesület *harmadik* szent kilenczedet fogja felajánlani fegyvereink győzelméért és a jövő békességnek áldásaiért. A kilenczed nov. 21-től 29-ig bezárólag, tehát 9 napon át — a zárdatemplomban — lesz d. u. fél 6 órai kezdettel. Jöjjetek mindnyájan, a kik lélek-ből óhajtatják, hogy győzzünk, hogy a szebb időknek áldásait, békés munkálkodását érhesük el.

Kilencz testvér a csatatéren. Linzből írják, egy bécsi lapnak, hogy özvegy Steinkellner Anna pergi (Felső-Ausztria) földbirtokosnőnek tizenkét fia közül kilencz van a csatatéren.

Orosz kémet csiptek. A csapi állomáson a napokban feltűnt egy közös hadseregbeli főhadnagy egyenruhájába öltözött katonatiszt, akinek kardviselete nem volt szabályszerű. Mikor kérdőre vonták, kiderült, hogy orosz kém. Megmotozták és fontos iratokat találtak nála. Csak tovább! Akad még ilyen más állomásokon is.

Halálozások. *Prommer* János barlafalusi tanító a drohojovi harcznál hősi halált halt. — Szatmár városának egy régi vendéglőse *Weisz* Adolf elhunyt. A vendéglősi kar egy érdemes tagját veszítette.

A vizontlátás. Blecha Menyhért szolopszki káplán a háboru kitörése után tábori lelkésznek hívták be. Egy ütközet után a sebesültekhez sietett. Midőn a súlyosan sebesültek egyike fölé hajolt, testvéröccsét ismerte fel benne, aki megegyeszer szeretettel nézett rá s aztán kiszenvedett.

A kir. kath. főgimnázium tanárkarának adománya A Szatmár-Németi kir. kath. főgimnázium tanári kara a háboru kezdete óta és annak tartama alatt havonként 138 koronát adományoz a Szatmárról bevonultak hátramaradtjainak részére, mely összeget a városi pénztárba fizeti be. Eddig szept. október és november hónapokra 414 koronát adományozott a tanári kar.

Az Oltáregyesület katonáinknak. Az Oltáregyesület a sebesülteken kívül a kiknek eddig már 2000-nél több fehéreneműt kiosztott a helybeli kórházakban — a csatatéren küzdő katonáinkra is gondol. A napokban a következő 444 db. téli ruhaneműt küldötte a harcvezetésre: 112 hasmelegítőt, 91 hősapkát, 130 csuklómelegítőt, 13 trikóinget, 4 drb. prémot, 2 térdmelegítőt, 92 flanell-kapczát.

A háboruban elesett hívő hőseink lelki üdvéért a szatmári székes egyházban f. hó 28-án tünepélyes Requiem lesz (r. 9 órakor). A szentmisét maga a főpásztor fogja végezni.

A vármegyei közigazgatási bizottság pénteken tartotta rendes havi ülését. A gyűlés középpontja volt a *hadikölesön* jegyzésének kérdése. A vármegye hazafias kötelességének hagyományos tudatában alaposan ki veszi részét a jegyzésből és a jegyzés sikerét özlő apostolkodásban.

Állj meg barátom! magyar tesvérem a kir. kath. főgimn. diákságnak gyűjtő szekrénye előtt, ha a Deákterre — Huszár Aladár könyvkereskedése elé visz utad. *Ott van egy gyűjtőszekrény!* Olvasd el mit kér tőled a lelkes ifjuság. S ha nincs nálad cigaretta vagy egy mai képes folyóirat, jó ujság kérlek, ne indulj máskor utadra ezen tárgyak nélkül: hiszen te is szívesen szeressz egy kis örömet a mi kórházaink sebesültjeinek.

A hadikölesön teljes sikerének elérésére *egyházmegyei Hatóságunk* megleghangu körlevelet intézett a papsághoz és hívekhez. Ez a szózat, melyet a papság megfelelő módon fog közölni a néppel nagyban hozzá járul azon kívánatos eredményhez, hogy az egész nemzet és benne a nép — a nemzet gyökere, apróbb jegyzéseivel tegye teljessé és hajalmassá a sikert, a nemzeti alapot. Ebben az alapban benne kell lennie nem csak a magyar nép apró koronáinak, de a magyar néplélek értelmének, szíve forró szeretetének és akarata erejének is. És benne lesz. Csak tegnap kezdődött meg ugyszólván a hivatalos jegyzés és már ma is ott látjuk — a népet is.

Körzeteket kell alkotni, utca-csoportokat, hogy egyes kórházakban fekvő betegeinket napról-napra és kellő beosztással megvendéghessük. *Ezt az eszmét a mi lapunk már augusztus hóban felvetette.* Most úgy látszik szálán fogják az eszmét, egy helyi sajtó, mint egyes, már eddig is csaknem a kimerülésig fáradozó, apostolkodó hölgyek és férfiak egyaránt — az eszmét, a mi új forrásokat nyit és rendet teremt a szeretet háborújában is. Erre az ügyre még visszatérünk.

A sebesülteknek. Az Oltáregyesület a legutóbbi kimutatás óta a sebesültek számára a következő adományokat kapta: öz. Havas Antalné 3 hősapka, *Jaklovics* Györg 6 ing, 4 lábravaló, 3 paplanlepedő, 2 párnahuzat, 3 p. harisnya, *Toldy* Istvánné 4 p. csuklómelegítő, 6 hősapka, öz. *Jékei* Károlyné 2 p. csuklómelegítő, *Harczár* Gézánné 2 hősapka, 1 p. térdmelegítő, 2 p. csuklómelegítő, 1 nagy prém, öz. ber. *Kováts* Jenőné 8 hősapka, dr. *Kölcsey* Jánosné 5 hősapka, 1 p. csuklómelegítő, *Arvalányok* 5 p. csuklómelegítő, *Jeney* Mariska 1 hősapka; *Korányi* nővérek 5 p. csuklómelegítő; *Bottyan* Istvánné 8 hősapka 2 p. csuklómelegítő; dr. *Hantz* Jenőné 2 hősapka; *Szabó* Mária 1 hősapka; *Zsálik* Anna 2 párna huzattal, 2 párnahuzat, 6 ing, 2 lepedő, 2 pokrócz; az új fehéreneműkből szíves volt elvállalni *Jakó* Sándorné 50 és *Hantz* Jenőné 100 db. mosását. dr. *Daschek* Bálintné 10 kor.

A francia humor. Tizenkilenc francia akadémikus gyűlést tartott, melyen Ausztria-Magyarországot és Németországot örökre törölték a civilizált államok sorából. Bizony nagy csapástól szabadult meg a mi országunk. Hogy a francia banda uralom alatt nyögött civilizációtól megfosztották.

Mikor lesz a népfelkelők sorozása? A jelentkezésük alapján a megye területén összesen 24—36 népfelkelők megvizsgálásának ideje és helyéről, illetékes helyen beszerzett értesülések alapján a következőket jelenthetjük; Szatmáron, az Árpád-utcai régi fegyverraktárban fognak sorozás alá kerülni:

az avasi járásbeliek	nov. 16-tól	nov. 20-ig,
a színérváraljai	„ 20-tól	„ 24-ig,
a szatmári	„ 24-től	„ 28-ig,
a fgyarmati	„ 20-tól	dec. 2-ig,
a csengeri	„ dec.	3-tól „ 6-ig,
az erdődi	„ 7-től	„ 10-ig,
a Szatmár városiak	„ 11-től	„ 16-ig,

Nagykárolyban sorozás alá kerülnek:

a m.-szalkai jbeliek	dec. 1-től	dec. 6-ig,
Nagykároly városiak	„ 7-től	„ 8-ig,
nagykárolyi járásiak	„ 9-től	„ 13-ig,

Nagybányán fogják sorozni:

a nbányai járásiakat	dec. 15-től	dec. 19-ig,
a nsomkuti	„ 19-től	„ 27-ig,
a Nbánya városiakat	„ 28-tól	„ 29-ig,
a Fbánya	„ 30-án.	A községek

közül Erdődön jelentkezett a legkevesebb népfelkelő, mindössze 30; a legtöbb pedig Avasfelsőfaluban: 340. Szatmár városban 1400, Nagykárolyban 600 és Nagybányán 580 volt a jelentkezők száma.

Az Élet legutóbbi száma következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Színházak. Cyprán. — Egi társadalom. Nagy Lajos. — Dies irae. (Költemény.) Fordította Sik Sándor. — A muzsika pipa. (Elbeszélés.) Domokos István. — Haditudósítók hajdan és most. Pásztor József. Zsoltár. (Költemény.) Schützenberger Lajos. — Németek. (Elbeszélés.) Tanera Károly. — Heti beszélgetés. (Az új sorozás.) Parázs. — Mozgóképek. Szerkesztői üzenetek. A füzetet szébbnél szébb aktuális képek teszik vátozatossá.

A hadi-kölcsönbe való részesedés gyermekeink legszebb és leggyümölcsözőbb karácsonyi ajándéka.

A vidék.

Bátor lelkű papok. Egyre szaporodik azoknak ahős, bátorlelkű papoknak száma, a kik nemcsak a maguk lelkének erősségét mutatták meg a muszkabetörések idején, de hiveiket is védték, tüzhelyükön tartották és atyai szeretetük melegségével ölelték át. Gyertyánliget róm. kath. lelkészének Hámon János bátor és lélekjelenlétét szépen jellemző esetéről értesítenek most minket. És hogy csak most — annak oka a nevezett lelkésznek szerénysége, a kit ugyszólván provokálni kellett, hogy adjon elő híven azoknak a napoknak történetét, mikor a muszkákhoz szerencsése volt. Most végre a következőket közölhetjük a gyertyánligeti (Kabolapolyána) muszka látogatásról:

— A községben teljesen magára hagyatva maradt a kath. pap. Egy személyben minden hivatalt ő képviselt. Minden uri ember elmenekült. A helyzet rettenetes volt, de rettenthellen maradt a nép atyjának lelke. Az ott maradt lakosság rettegett. Minduntalan a menekülésre gondolt. A lelkész templomba invitálta őket. Ott imádkoztak, könyörögtek. Isteni tisztelet után kihirdette a lelkész, hogy a ki otthon fél, maradjon a templomban vagy jöjjön a plebániára. Mindenkiről gondoskodni fog. Hiszen láthatják, hogy ő is itt marad. Ő is bízik a jó Istenben. A muszkák fel is keresik a községet. Október 6-án őt kozák üli körül a plebánia ebédlőjének asztalát. A pap, a házigazda köztük. És mi érzelmek közt — azt gondolni lehet. Jó magyaros ebédeket, vacsorákat kapnak a kozákok. Tolmács is volt, beszélgetés is folyhatott javában. Egy étkezés alatt pohárkocczingatások közben nagy zaj hallatszik be az ebédlőbe. Mi az? Megtudják, hogy a mi népünk, az odaváló lakosság nagyban fosztogatja, rabolja a közelben levő kaszinót. A házi gazdának szerencsés ötlete támadt.

— Nem iszunk többet, mondja a mi papunk. Nem lesz mivel kocczingatni. Az én borom fogytán. Most került volna a sor a kaszinóból való borra. De azt rabolják.

Nem kellett több.

Felugrik egy kozák. Veszti kancsukáját és irramodik a kaszinóba. Egy-két pillanat, ott terem és 300 rablóbandát szétver. Ezek már gurították a hordókat. Vas fazekakat töltögettek borral. A kancsuka megzavarja, őket — sohse fogják elfelejteni — a rablott borokat ott hagyják, futnak. A borokat a kozák a parochiára viteti, egyben kihirdeti, hogy a ki rabolni és gyujtogatni mer — főbe löveti. Ez használt. Így mentette meg egy ötletével a lelkész az egész handalt a kifosztástól. Aztán vigan folyt tovább az evés-ivás, míg végre ütött a kényszer-bucsuzás órája vagy talán percze. És pedig baráti kézzszorítások közt. Mert megszólalt, eldördült a mi katonáinknak ágyuja Hoszszumező felől. Mint a nyilvessző — úgy futottak, rohantak Gyertyánligetről a kozákok. Csak a megmaradt szilvóriumot kapták fel magukkal anélkül, hogy kutattak volna, vagy egy legcsekélyebb tárgyat is bántottak volna. Megkönnyebült az egész község. Hála Istennek, többé kozákokat nem láttak. A plebánian a mi katonáink is vendégszerető gazdára találtak, akik a betörés elől idejében Gyertyánliget községbe menekültek. A plebánia portája tele volt hivekkel. Férfiakkal és nőekkel. Volt tej, kenyér egy kis szárnyas is akadt. A mi katonáink kalauzolására aztán a lelkész teljesen megbízható embereket választott. Isten és a lelkierő a legbiztosabb fegyver a zivatáros időkben is.

Angyal járás.

Karácsonyelőtti kép a háborus időben.

Irta: **Bodnár Gáspár.**

(Minden jog fentartva.)

SZEMÉLYEK:

Anya
Laczi kis fiucska.
Margitka ovodás leányka.
Egy angyal.

SZIN.

(Nappali szoba. Az anya közepén érmelegítőköt, hősapkákat köt a nagy asztalon. Margitka e közben jön az ovodából, kipirultan. mi közben beszél és felöltöztet.)

I-SŐ JELENET

Margitka: Édes anyám! Drága mamukám! Jaj be nagy mondanivalóm van.

Anya: (Széleden, de szemrehányóan.) Veszem észre kis leánykám. Még nem is köszönsz.

Margitka: (Oda szalad anyjához és kezét csókol.) Oh mamukám, ilyen háborus időben elfelejt az ember sok mindent. De mit hallottam!

Anya: (Aggódva kissé idegesen.) Mit hallottál már megint. Oh ne hallj, ne láss most meg mindent. Mostanában olyan sok kőza hirt hall az ember.

Margitka: (Szinte sértődve.) Igen ám, de az óvó-nénikétől hallottam.

Anya: No hát mit hallottál az óvó-nénikétől?

Margitka: Azt hallottam . . . (a beszéd sebessége akadozóvá teszi,) azt magyarázta máma a tisztelendő néni, hogy nagy angyaljárás lesz.

Anya: Most? Az idén? Karácsonyra?

Margitka: Hogy az angyalkák már is Készülődnek. Egész sereg jön a földre.

Anya: (Szinte megdöbbenve. Titokban, észrevétlenül törli a szemében a rezgő könnyeket.) Oh édes kis leányom. Nagy zivatar van most a földön. Az egész világon. Az angyalkák is remegve látják, hallják a magas menyországbán.

Margitka: (Édes részvétellel.) Háboru van, — ugy-e mamuka. De az angyalok serege nem fél ám. Az angyalokat még az ellenségnek sem szabad bántani. A kis Jézus a tábornokuk, a vezérük. Bizony!

Anya: (Szinte átöleli kis leányát tekintéssel.) A kis Jézus. De a kis Jézushoz imádkoznunk kell édes leánykám, hogy segítsen meg minket. Hogy a nagy zivatark közt is . . . szeressen bennünket.

Margitka: Ugy-e mamuka, ha elérkezik a szent karácsony . . . akkor csendesség, békeség lesz. Akkor . . . akkor még az ellenségnek sem szabad löni, ágyuzni.

Anya: Hát bizony! ugy kellene lenni!

Margitka: A muszkának sem szabad löni, ágyuzni. A francziának, az angolnak, a szerbnek sem. Még a németeknek, meg nekünk sem.

Anya: Bizony, hogy nem kellene. Talán ugy is rendezik.

Margitka: (Mély gondolkodás, tehát kis szünet után.) Hadd mondjam el hát mamukám . . . mit mondott az óvónénike.

II. JELENET.

(Laczi bejön a szobába. Elemista. Fölényben van szellemileg, tekintélyben a kis leányon. Anyjához megy. Kezét csókol.)

Margitka: Na éppen most tudtál bejönni.

Laczi: (Reá néz, de nem szól.)

Margitka: Azt mondotta az óvó-nénike.

Laczi: (Gunyosan.) No, már megint „*azt mondják*“ van.

Margitka: No lássa mama.

Anya: Az óvó-nénike mondotta, hát hallgassuk meg.

Margitka: Tökéletesen meg kell gablyodni ettől a fiutól.

Az anya: No most már mondhatod . . .

Margitka: Azt mondotta a néni, hogy soha sem volt a jó Jézuska olyan nagy gondokba mint most.

Laczi: (Elbizakodva, fölényesen.) Jókora kezditek! Talánbizony a Jézuska éppen csak reád gondol most.

Margitka: No lássa mama. Ez a fiu már nem bir magával. A mióta iskolába jár.

Laczi: Nem is az ovodába.

Margitka: Te is jártál ovodába. Nem jártál, felelj.

Laczi: Az már régen volt . . .

Anya: (Félre, mosolyogva.) Édes porlekedések. Pedig, hogy szeretik egymást.

Margitka: No igazán, már százszor is belekezdettem . . .

Anya: Szépen mondd el hát.

Margitka: Azért van most a Jézuska nagy gondban . . . mert az ő angyalkáinak messze országokba, földekre, erdőkre, várakba, hegyekre kell majd járniok. Ott vannak a mi katonáink.

Laczi: Hőseink . . .

Margitka: No lássa mama! Ez a fiu. Híszzen a hősök is katonák.

Anya: Mind a ketten helyesen beszéltek.

Margitka: (Csipőjére teszi a kezét.) Mintha csak ti fiuk lehetnétek hősök!

Laczi: Asszony katonák nincsenek. Leányok sem. De vannak lengyel fiuk! Érted!

Margitka: Mintha én azt nem tudnám.

Anya: No mondjad, már, mit hallottál a a nénikétől.

(Folytatjuk.)

NÉPHUMOR.

Háborus—Mókaságok.

Megadom magamat!

Galicziai csatamező. Méla őszi alkonyat. Az ágyuk néhány óra előtt még dörögtek, a gépfegyverek ropogtak, hangzott a hurrá s aratott a halál. Most már csend van, a sebesülteket összeszedték s egy, csak egy legény van talpon a vidéken: Kohn Alfréd szanitéc, aki a területet átkutatja, nem maradt-e ott még egy sebesült. Magában van s a halottaktól még sem fél. Megszokta már. Elvégre sokat meg lehet szokni, ha mindent nem is. Az élöket — ha azok véletlenül oroszok — Kohn Alfréd például sehogy sem tudja megszokni. No, de itt szerencsére nincsenek oroszok — gondolja magában s ebben a pillanatban föltekint. Rémes pillanat! Egészen közel hozzá egy kozák tiszt bukkan elő a lesből. Kohn Alfréd majd elájul, de erre most nincs idő. E helyett elő rántja a zsebkendőjét, kétségbeesetben meglöbögatja s kiáltozni kezd:

— Sanitécz! Sanitécz!

A kozák tiszt azonban — körszakállas marczona alak — nem hallgat rá, hanem egyenesen neki üget. Már csak husz lépés és Kohn még hangosabban kiabálja!

— Sanitécz! Sanitécz!

Már csak tíz lépés. A zsebkendő örülten lobog, a kiáltás mind hangosabb és mind könnyörgőbb:

— Sanitécz! Sanitécz!

Mit sem használ. A kozák kirántja a kardját s nyersen, keményen, türelmetlenül rászól Kohnra:

— Nem bánom én ha szanitécz is! . . . Megadom magamat!

S átnyújtja a kardját.

Huszonnégy krajczáért.

Szegény máramarosi menekültek! Még róluk is van tréfa. De talán ma már, mikor ismét hazamentek, nem is haragusznak meg miatta.

Pestiekkel beszélgetnek a menekültek.

— Hallotta, — kérdezi a pesti, — hogy az oroszok nem bántottak odahaza senkit?

— Igen az volt a parancs, hogy sekit sem szabad bántani. Egy kozákokat, aki huszonnégy krajczáért ellopott egy boltostól, agyonlövötte a parancsnoka.

— Hát akkor miért jöttek el Máramarosból?

— Miért? Csak nem maradok olyan helyen, a hol agyonlövök az embert, ha elvesz huszonnégy krajczáért!

A név.

Az egyik hadikórházban fekszik sebesülten Bergstem Miksa, a 11. gyalogezred tartalékos hadnagya, aki a Techen melletti Krischnovitzban mérnök.

Levelet kap a feleségétől, aki közli vele az örömdetes hírt, hogy fiuk született. Megkérdezi az asszony, hogy milyen nevet adjanak a gyermeknek. Ugy véli, legszebb lesz, ha az apja nevére keresztelik.

Az apa sürgönyben válaszol s válasza ez:

„Kicsoda Miksa máma? Legyen neve Győző“

A menekült.

Az észak felől érkező vonatok egyikén egy izgatott emberke szállt ki Budapestre. Különös viselkedése feltűnt a vasuti állomás detektívjének és bevitte az ottani őrszobába. A hozzaintéztet kérdésekre elmondta, hogy menekült.

— Honnan menekült?

Az idegen egy nógrádmegyei községet nevezett meg.

— Hiszen ott nincsenek oroszok!

— Én nem is az oroszok elől menekültem, sóhajtott a derék férfi. Én a hitelezőim elől menekültem.

Az első és a második strófa.

A czár megkérdezi egy miniszterét:

— Hogy van az, hogy a németek mindig győznek?

— Felséges uram, ez azért van, mert a német katonák ütközet előtt rendszerint egy dalnak az első strófáját éneklék, a mely így kezdődik! „Erős vár a mi Istenünk“.

— Ugy ezennel elrendelem, hogy az én katonáim mártól fogva ugyanennek a dalnak a második strófáját énekeljék ütközet előtt!

Oh, felséges uram, ebből bajok lesznek.

— Miért? Miért?

— Mert ennek adalnak a második strófája úgy kezdődik, hogy „Mi erőnk nem segít rajtunk!“

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Világi. Ha a világi katolikusok, de keresztények általában igazán és nemcsak nevét viselő társadalmi és tudományos Szemlét akarnak olvasni... melegen ajánljuk a családi olvasó asztalra a „Magyar Kultúra“-t. Havonként kétszer jelenik meg. Évi ára 22 korona Budapest, Horánszky-utca 20. Jön az új év. Ez a folyóirat új, egészségesebb, boldogabb korunk előmunkása, apostola. — **Gazda.** No jó! Hát felelősséget vállalunk. A hol maga a nemzet is vállalja ezt a felelősséget, ott mi is vállaljuk. Hiszen a nemzetben benne vagyunk. Hirdetjük, legjobb meggyőződésünk szerint biztosítjuk a magyar népet, hogy a hadikölesön művelésben az ő megtakarított pénze vesztélyben nincs és nem is lehet, amely a rendszől nagyobb kamatot hoz már most is. A béke helyreállítás pedig még inkább és amellől annyira mobil, hogy a kapott értékpapír jóformán a bankjegy szerepét töltheti be. — **Cs.** A vasláb is megbolthalt egyszer, kétszer... többször. De aztán — irgalmatlanul eltörpít a cselszövőket. És aczél karjai lerántják az álarckokat. — **Gyertyánliget.** Köszönjük. Ezt a megnyugtató és érdekes tudósítást a fellelegzés után mindjárt is nagy hálával fogadtuk volna. Üdvözlét. Levél is fog menni. Csak türelem. — **Perecsen.** Kézhez vettük. Egyik munkatársunk kezei közt van most miután már a szerkesztő is elolvasta. Meg kell gondolni kétszer is ezt a kényes dolgot. — **Többeknek.** Sokan fordultak szerkesztőségünkhöz a kongrua kiutalása ügyében. Jelenthetjük, hogy a kongrua kiutalását jelző utalás már hetek óta megérkezett az e. m. h. . . oz. De csudálatosan az adóhivatalhoz még nem érkezett az utalás. Az e. m. h. már legilletékesebb helyen jelezte is ezt a megrokedést. Hol késik, mi az oka, hogy csak a kath. lelkészek ügye jár mankón — nem tudjuk. De hisszük, hogy végre is megteszi nehéz útját. — **T. M. Kalocsa.** Intézkedtünk. Menni fog. A kegyben most még erősebben van a I. Sz. H.

és M. K. Egy alkalmi levélben — bővebben. — **Polgár.** A „Szamos“ közlése szerint eddig a következő pénzügyesektől van tudomásunk, hogy jegyzéseket elfogadnak. Szatmári Leszámitoló Bank, Szatmári Termény és Hitelbank, Szatmárvármegyei Takarékpénztár r. t. Szatmári Gazdasági és Iparbank, Szatmári Takarékpénztár-Egyesület, Szatmári Bank r. t. Szatmári kereskedelmi és Iparbank. Szatmárnémeti Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet, Szatmári Egyesült Bank és Takarékpénztár r. t. M. kir. Postatakarékpénztár. Sárközujlaki Takarékpénztár és Hitel r. t. Szatmár Németi Népbank, Szatmári Forgalmi bank r. t.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Ima háboru idején

cimű kiadványunk megjelent egyházmegyei jóváhagyással

*magyar,
német és
tót szöveggel.*

Ára: 100 drb 2.— korona
500 drb 7.50 korona
1000 drb 10.— korona

Tisztelettel

Pázmány-sajtó Szatmár-Németi.

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém a n. érd. közönség szives tudomására adni, hogy a 18 év óta a Károlyi-utca 2. szám alatt (az Antal Dr.-féle házban fennálló

**szücs- és
kötszerüzletemet**

f. évi november hó 1-től a Kazinczy-utca 5. sz. alá, a volt kir. kath. főgimnázium épületébe helyezem át s azt teljesen a mai kor igényeinek megfelelően rendezem be.

Ahol is raktáron tartok mindennemű női szőrmedvet-ujdonságokat, boákat, muffokat, sapkákat, (olesőbb és finomabb kivitelben); ugyszintén férfi czikkokban, bundákban, lábszákokban, vadász-muffokban, szőrmesapkák és téli kesztyűkben, valamint mindennemű szőrme bőrárúkból nagy választékot tartok.

Hasonlóképpen kötszer árúkból: irrigator készletekben, sérvkötőkben stb. nagy választék.

Midőn az ezideig irányomban tanúsított szives pártfogásért köszönetet mondok, kérem azzal a jövőben is fokozottabb mértékben megtisztelni sziveskedjék.

Teljes tisztelettel

Görömbey János.

**XXXI-ik magyar királyi
jótékonycélú államsorsjáték.**

Ezen pénzsorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékonycélokra fog fordítani. Ezen sorsjátéknak összesen 14885 nyeresége van, melyeknek összes értéke 475,000 K-ra rug készpénzben.

Főnyeresemény **200.000** korona készpénzben.

továbbá:

1 főnyeresemény . . .	30,000 K	20 nyer. á 200 K	4,000 K
1 „ „ „	20,000 „	40 „ „ 150 „	6,000 „
1 „ „ „	10,000 „	100 „ „ 100 „	10,000 „
1 „ „ „	5,000 „	200 „ „ 50 „	10,000 „
5 nyerem. á 1,000 K	5,000 „	2500 „ „ 20 „	50,000 „
5 „ „ 500 „	2,500 „	12000 „ „ 10 „	120,000 „
10 „ „ 220 „	2,500 „	14885 nyer. összes.	475,000 K

Huzás visszavonhatatlanul 1914. december hó 9-én.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a m. kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapeston (Vámpalota) portómentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltó-üzletben. Játéktervet ingyen és bérmentve küld a

Magy. kir. Lottójövedéki Igazgatóság.

ŐSZI SZÉL

az arcra, kézre egyaránt rossz hatást gyakorol. Arc és kéz **ápolására** használt fogkekek, **puderek, kézfinomítók, szájjvizek, fogporok, elsőrendű illatosítók, továbbá manikur és fésű-kazetták, Kodakgépek** beszerezhetők

BARTÓK drogériában

Deák-tér. (Papolczy-ház.)

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **Rákóczi-u. 28.** alatt **rőfös, vászon és confekcióüzletet**

nyitottam. — A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Saudek Béla utóda

100.000

lábat tesz tönkre a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

czipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

ORGONA-GYÁR

villamos gépekkel berendezve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnemzés, csőrendszér szerint (pneumatikus) tartós és nemeshangu orgonákat szállít. Orgonajavításokat és orgonahangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít. Jókarbantartást mérsékelt árral elvállal.

RIEGER OTTÓ

es. és kir. udvari szállító.

Hazánk legnagyobb orgonájának: a király orgonájának alkotója, a Szent-Sir lovagja és a Ferencz József-rend tulajdonosa.

BUDAPEST, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Tervezeteket, rajzokat és katalógust kívánatra díjmentesen küld. A párisi, bécsi és pécsi kiállításokon több helyről kitüntetve. Gyáram 39 évi fennállás óta 1900 orgonát szállított, közte a koronázási templom király orgonáját, mely orgonámú 80 változatu és villanyerőre van berendezve.

Gárdos Ferencz könyvkötő
SZATMÁR
Kazinczy-utca 4

A Szatmári Bazarban

az összes játék-, díszmű-, emlék és rövid-
áru cikkeket helyszűke miatt mélyen
leszállított áron bocsátom a n. é. közönség
rendelkezésére.

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Kocsitulajdonosok figyelmébe:

BENYÓ ANDOR

kocsigyártó Szatmár-Németi, Szirmai-utca 11.

Ajánlja magát mindeunemű új és újabb divatu

kocsik készítésére.

Készít ruganyos kocsikat, homokfutó-
kat, szánkókat és gazdasági eszkö-
zöket a legjobb és legszebb kivitelben.

Raktáron tart új és javított kocsikat.

Javítások gyorsan és pontosan eszközölte

Tekintettel a rossz pénzügyviszonyokra, vevőimet
kedvező fizetési feltételekben részesítem.

Kocsitulajdonosok figyelmébe!

1.96

korona.

Nagy őszi vásár

az 1 korona 50 filléres áruházban!

Sorozatós eladásra kerülnek az alanti felsorolt cikkek:

1 schiffon női ing szalag vagy himzett	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 schiffon női háló kabát	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 schiffon női nadrág fodorral	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 clott alsósoknya fekete vagy színes	— — — — —	1 kor. 96 fill.
3 drb schiffon fűző védő	— — — — —	1 kor. 96 fill.
12 drb batiszt női zsebkeendő	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 drb női melles clott kötő	— — — — —	1 kor. 96 fill.
6 pár női vagy férfi harisnya	— — — — —	1 kor. 96 fill.
2 pár selyem harisnya	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 drb női blous crepon vagy clott	— — — — —	1 kor. 96 fill.
6 vászon pohártörő	— — — — —	1 kor. 96 fill.
4 pár lenn törülköző	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 figurás ágyelőszőnyeg	— — — — —	1 kor. 96 fill.
2 pár spárga szőnyeg	— — — — —	1 kor. 96 fill.
4 méter angol zefir	— — — — —	1 kor. 96 fill.
4 méter festő vagy színes karton	— — — — —	1 kor. 96 fill.
3 1/2 méter crepon tango színekben	— — — — —	1 kor. 96 fill.
2 méter grenadin, francia	— — — — —	1 kor. 96 fill.
3 méter selyem batiszt	— — — — —	1 kor. 96 fill.
2 méter selyem (blousra)	— — — — —	1 kor. 96 fill.
2 méter 120 cm. széles szövet	— — — — —	1 kor. 96 fill.
4 méter selyemarczfátyol	— — — — —	1 kor. 96 fill.
3 méter csipkeszővet	— — — — —	1 kor. 96 fill.
2 méter Madera	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 méter 140 cm. széles costum szövet	— — — — —	1 kor. 96 fill.
12 darab férfi gallér	— — — — —	1 kor. 96 fill.
3 darab selyem önkötő	— — — — —	1 kor. 96 fill.
5 darab delin kendő	— — — — —	1 kor. 96 fill.
1 vég 23 méter verseny vászon	— — — — —	8 kor. 96 fill.
1 vég 23 méter „Rumburg“ vászon	— — — — —	9 kor. 96 fill.
1 vég „Sas“ schiffon	— — — — —	10 kor. 96 fill.
1 vég „Magyar király“ vászon	— — — — —	9 kor. 96 fill.

Meg nem felelő árut becserelek, —
vagy a pénzt visszaadom.

1.96

korona.

Mayer M. rőfös- és divat-
áru üzletében
Szatmáron, Deáktér 29.

1.96

korona.

Vidéki megrendelést utánvétellel
eszközölök.

1.96

korona.

A legjobb és legol-
csóbb hazai gyárt-
mány!

K 10⁵⁰ — K 12⁵⁰ —

K 15[—]

főárban

mindennemű férfi és női va-
lódí „Goodyear Welt“ ráma-
varrott cipő kapható

TURUL cipőgyár részvénytársaság a monarchia legnagyobb cipőgyára.

Fiókraktár Szatmáron: DEÁKTÉR 12. SZÁM.

130 saját fióktelep. 20.000 pár heti gyártás. 1200 munkás és alkalmazott.

a világhírű

TURUL

CIPŐK
elárúsító telepein

